

راه نیک بختی - صفحه ۴۸

#تاریخ_ادبیات:

فردوسی: صفحه ۱۴۲ / حافظ: صفحه ۱۳۹ / ایرج میرزا: صفحه ۱۳۸ کتاب درسی

#معنای_لغات:

تک بیت آغاز فصل آزاد: چو: اگر / مباد: نباشد / بوم و بر: سرزمین / تن: نفر

تک بیت آغاز فصل ۳: مهر: محبت / گردون: فلک، دنیا / مهر گردون: دنیا دوستی، دلبستگی به دنیا (یا روزگار در حال گردش) / افسانه:

داستان غیرواقعی / افسون: سحر، مکر و حيله / نیکی: خوبی / به جای: در حق / فرصت: غنیمت / یارا: ای یار (منادا)

صفحه ۴۸: مهارت: توانمندی، قابلیت / مطابقت: برابری، تطبیق / تلفظ: نحوه‌ی بیان / مؤثر: تأثیرگذار / درون مایه: مضمون، محتوا /

پیکارگرانه: به شکل رزم و نبرد / ستایش: پرستیدن / نیایش: دعا خواندن / فروتنی = خاکساری: تواضع، افتادگی / اندرز: نصیحت

صفحه ۴۹: نیک‌بختی = سعادت: خوشبختی / جویم: می‌طلبم، جست و جو می‌کنم / سحرخیز: کسی که صبح زود بیدار می‌شود /

سحرگهان: (مخفف سحرگاهان) هنگام سحر / پرهیز: دوری کن / خدمت: انجام کاری به قصد کمک یا احترام / نگر: نگاه کن / گفته:

سخن / چون: اگر / خرسند: راضی، خشنود / عزیز: با عزت، دوست داشتنی، گرمی، ارجمند / می‌کوش: بکوش، تلاش کن / چابکی: زود و

سریع، زیرکی / زنه‌ار: آگاه باش / ضرر: زیان / جامه: لباس، در اینجا رختخواب، بستر / نیک: خوب / تأمل: درنگ، اندیشه، فکر / اندر: در /

باب: درب، در اینجا به معنای مسئله / اندر این باب: در این باره / کان: که آن / کرده: عمل، کردار / سود: منفعت

#معنای_شعر:

معنای بیت اول فصل آزاد: اگر ایران نباشد، آرزو دارم که من هم وجود نداشته باشم و در این سرزمین هم هیچ کسی زنده نماند.

معنای بیت اول فصل: چون دنیا گذراست، محبت به آن نیز ناپایدار و بی فایده است و مثل یک داستان غیرواقعی نباید آن را باور کرد.

[بنابراین] ای یار من! (ای انسان) از این فرصت کم برای خوبی کردن در حق دوستان استفاده کامل را ببر.

بیت اول: من از این حرفی که می‌زنم دنبال خوشبختی تو هستم؛ پس هرچه می‌گویم یاد بگیر.

بیت دوم: در تمام زندگی‌ات سحرخیز باش و از خواب دم صبح و هنگام سحر دوری کن.

بیت سوم: با مادر خویش همیشه مهربان باش و آماده باش تا با تمام وجود در خدمت او باشی.

بیت چهارم: همواره از روی ادب و فروتنی به پدرت نگاه کن و به حرف‌های او گوش بده.

بیت پنجم: اگر پدر و مادر تو از تو راضی باشند، خدا نیز از تو راضی می‌شود.

بیت ششم: اگر مؤدب و پاکیزه باشی همگان تو را دوست خواهند داشت.

بیت هفتم: تلاش کن که هرچه را استادت می‌گوید همه را به سرعت یاد بگیری.

بیت هشتم: آگاه باش که فقط راست بگویی هرچند از راست گفتن به تو ضرری برسد.

بیت نهم و دهم: هر شب هنگامی که قصد خوابیدن می‌کنی، درباره‌ی این مسئله خوب فکر کن که در آن روز چه چیزی به علم و آگاهی

خود اضافه کرده‌ای و از اعمال خود چه منفعتی برده‌ای؟

بیت یازدهم: روزی که در آن کار مفید و مؤثری انجام نداده‌ای را جزء عمر خود حساب نکن.

#آرایه_ها:

بیت آغاز فصل آزاد: تن و من: جناس ناقص اختلافی / واج آرای «ن» و «ب» / تن: مجاز از تمام وجود

بیت آغاز فصل ۳: ده روز: کنایه از مدت کوتاه / ده: عدد قَلت (کم بودن) / افسانه و افسون: اشتقاق

گام: مجاز از مرحله / بیت اول: گویم و جویم: جناس ناقص اختلافی / بیت دوم تلمیح دارد به ضرب المثل: سحرخیز باش تا کام روا شوی /

بیت سوم ← تکرار «ش»: واج آرای / به جان: مجاز از تمام وجود / چشم ادب: اضافه‌ی اقترانی / میبچ سر را ← سرپیچی کردن: کنایه از

نافرمانی کردن / بیت پنجم: تو و دو: جناس ناقص اختلافی / خرسند: تکرار / بیت هشتم: تلمیح به حدیث نبوی: « قُولُوا الْحَقَّ وَكَلُوا عَلٰی اَنْفُسِكُمْ: حق را بگویید هر چند به ضررتان باشد.» / شب، خواب: تناسب / بیت یازدهم: کار: مجاز از کار خوب

#نکات_دستوری:

افسانه است و افسون (است): حذف فعل به قرینه‌ی لفظی / نیکی: مفعول / «می‌باش» و «می‌کوش»: فعل امری هستند / مهربان و آماده‌ی خدمتش: مسند / به جان: متمم قیدی (چون حرف اضافه «به» و متمم «جان» هر دو قابل حذف هستند، قید می‌شوند) / بیت چهارم: «را» به معنی «به»، حرف اضافه است: به پدر نگر / خرسند: مسند / بیت ششم: چون به معنی «اگر»، حرف ربط است / زنه‌ار: شبه جمله / تو را در آن ضررهاست ← را: حرف اضافه = برای / بیت یازدهم: آن روز: مفعول

#نکات_ادبی:

بیت نهم و دهم موقوف المعانی هستند.

#خود_ارزیابی:

- ۱- سحرخیز باشد. با مادرش مهربانی کند و در خدمتش باشد. با ادب و تمیز باشد. حرف پدر را گوش کند.
- ۲- با بیت هشتم قرابت معنایی دارد.
- ۳- باید فکر کرد و هر روز کار مفیدی انجام داد؛ چون روزی که در آن کار مفید انجام نگرفته باشد جزء عمر آن به حساب نمی‌آید.

#قالب_شعر: مثنوی

فارسی تدریس - کانال تدریس ادبیات و زبان فارسی

 @farsitadris